

**КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олега Ольжича»
Житомирської обласної ради
Науково-методичний відділ**

Трансформація діяльності бібліотек Житомирщини в умовах воєнного стану: нові реалії та потреби

*(з досвіду роботи бібліотечних
установ області під час війни, ч.3)*

Житомир 2025

Трансформація діяльності бібліотек Житомирщини в умовах воєнного стану: нові реалії та потреби / з досвіду роботи бібліотечних установ області під час війни, ч. 3 (за матеріалами Zoom-конференції «Бібліотеки Житомирщини: реалії воєнного сьогодення»). - ЖОУНБ ім. О. Ольжича, наук.-метод. відділ; уклад. О. В. Костюченко; ред. вип. Г. Й. Врублевська. – Житомир, 2025. – 47 с.

Бібліотерапія у бібліотеках Романівської громади, як засіб підтримки ментального здоров'я

Романівська публічна бібліотека з філіями – це інформаційний, культурний та освітній заклад, головна бібліотека Романівської територіальної громади, методичний центр з питань розвитку бібліотек. До її складу входить три сільські філії (с. Врублівка, с. Романівка, селище Биківка).

Романівська публічна бібліотека завжди була важливим центром, де жителі нашої громади могли отримати доступ до знань, культурних ресурсів і простору для навчання, розвитку, дозвілля та відпочинку.

Сьогодні, в умовах війни, вона стала ще й місцем підтримки ментального здоров'я, центром емоційної підтримки та психологічного відновлення, активним учасником Всеукраїнської програми підтримки ментального здоров'я «Ти як», ініційованою першою леді України Оленою Зеленською.

Хоча наша громада не є місцем постійних обстрілів, не була в окупації, але жителі нашої громади – це родини загиблих захисників, ветерани, переселенці, які відчувають на собі страшний подих війни і тому підтримка та збереження ментального здоров'я є актуальними сьогодні.

Наша Романівська громада стала ініціатором заходів в рамках даної програми в Житомирській області, активно включилася в роботу в проєкт «Стежками ментального здоров'я». Наші працівники провели виїзні заходи в усіх населених пунктах громади, де фахівці різних структурних підрозділів надавали індивідуальну та групову психологічну допомогу, консультації щодо посттравматичного стресового розладу, тривоги, депресії та психологічних проблем, заняття з арттерапії, музикотерапії.

До заходів активно долучилася і бібліотекар нашої бібліотеки Валентина Баша з інформаційно-просвітницькими акціями «Бібліотерапія – читання, як засіб підтримки ментального здоров'я», «Бібліотека – ваше місце синергії та підтримки ментального здоров'я» та виставами від лялькового театру «Казкарік», який діє при дитячому секторі.

Яскраве свято для дітей із сіл Романівської громади провели працівники нашої бібліотеки в резиденції святого Миколая під час зимових свят.

В період літніх канікул організували та провели дитячі розваги, ігри для дітей з таборів, День дитячої книги, «Ці діти, діти, цей ласкавий рій», година спілкування «З книгою на природі».

Сьогодні існує безліч засобів та ресурсів, направлених на розвиток культури піклування про ментальне здоров'я, але ми не забуваємо, що основним інструментом бібліотекаря є книга.

До Всесвітнього дня ментального здоров'я оформили виставку «Книги від Українського інституту книги, які варто прочитати, щоб зберегти свою душевну рівновагу».

Традиційними стали акції «Книга від читача», майбутнього психолога, автора В. Станчишина «Стіни в моїй голові. Жити з тривожністю і депресією», діалог «Наше слово – наша сила» (для учнів та викладачів школи мистецтв), відеопрезентація «Читаю сама – раджу Вам» (книга від лідера молодіжного читання Катерини Савіцької).

Стежина ментального здоров'я привела наших працівників і в Романівський центр розвитку дитини «Берізка», Дошкільний дитячий заклад «Сонечко».

«Книги, як ліки – зцілення книгою» - захід, який провели на січневій нараді вчителів в Романівському ліцеї №1.

Бібліотерапію отримали і Центр зайнятості, Працівники соціального захисту населення, архіву, Будинку культури, відділів селищної ради та інших організацій Романова.

Активно співпрацює бібліотека з молодіжним об'єднанням « Крила», яке діє при Романівському БК, керівником якого є активний користувач нашої бібліотеки Назар Савчук.

Були проведені заходи для молоді: тиждень поезії «Від серця до серця», день Вишиванки, літературно-музичні свята «Душа і крила В. Симоненка», «Маруся Чурай – пісня і душа України», молодіжний двіж в бібліотеці, флешмоб «Поезія, що зцілює душу».

Стало традицією організовувати для користувачів релаксові, арттерапевтичні й мистецькі майстер-класи, що дозволяє їм покращити

емоційний та психологічний стан, справитись з викликами й труднощами, зокрема, завдяки співпраці зі школою мистецтв, Будинком дитячої творчості, Романівським будинком культури.

Урок «Допитливий світ дітей та таємничий світ мистецтва» було проведено з учнями класу образотворчого мистецтва та користувачами бібліотеки.

«Творчість, яка зачаровує» - саме таку назву мала зустріч з майстринею виробів з епоксидної смоли Інною Мовчан.

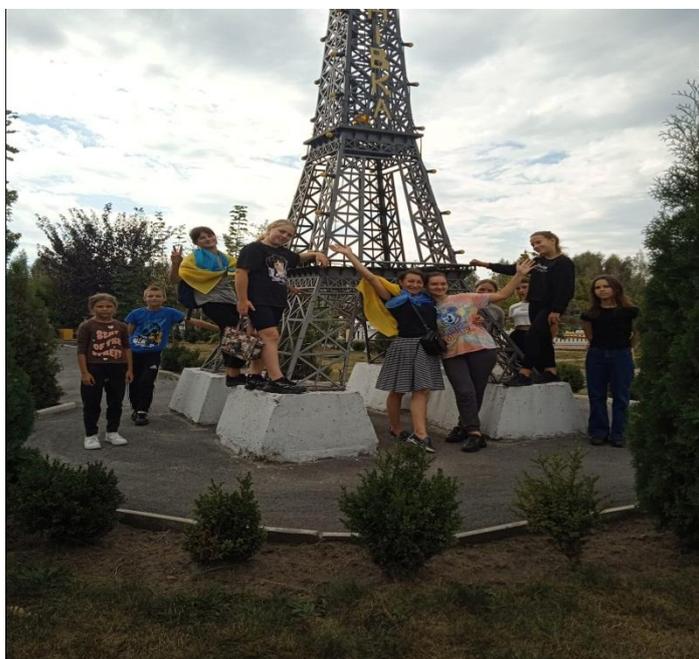
Квітотерапія також дає свої позитивні результати – зустріч з прекрасним, адже «Квіти і діти – наш талісман, наш оберіг ментального здоров'я».

В рамках Всеукраїнського тижня дитячого читання пройшло яскраве свято книги та творчості.

Гарне самопочуття, емоційне зцілення, внутрішній спокій, власний ресурс допомагають відновити наші партнери, фахівці-тренери Романівського ІРЦ циклом тренінгів для працівників та користувачів «Навчання технік зцілення».

Биківська філія і її творчий працівник Олена Осінська пропонує цікавий формат спілкування, емоційне поєднання спорту та бажання цікаво жити, спілкуватися з друзями. Велопробіг «стежинами наших лісів», велотур в с. Мар'янівка Баранівської громади, відзначення разом Дня молоді мають цілющий ефект на молодь, що переживає травми війни.

При Врублівській філії вже протягом багатьох років діє Клуб «Родина». Посиденьки з друзями, однодумцями, спілкування, бесіди про здоров'я, хоббі, читання власних віршів, обговорення прочитаних книг рятують людей старшого віку від самотності та стресу. А ще українська пісня – сенс їхнього життя.

Завідувач Романівською філією Олена Карпець проводить різноманітні заходи для психологічної підтримки дітей, організовуючи читацькі подорожі сторінками

люблених книг, майстер-класи, конкурси, які допомагають дітям відволіктися від стресової ситуації, даючи дітям відчуття захищеності.

Працівники публічної бібліотеки беруть участь у благодійних ярмарках, є активними учасниками «Народного театру», у складі якого збирають кошти для

ЗСУ, доставляють продукти харчування у реабілітаційний центр для воїнів, займаються книгоношенням для переселенців та воїнів.

Одним із найважливіших аспектів збереження ментального здоров'я є створення комфортного та безпечного середовища для відвідувачів. Тому наша бібліотека забезпечує тихий, спокійний простір для читання та рефлексії як дорослих, так і дітей, які шукають спосіб впоратися зі стресом або тривогою.

Досвід роботи бібліотеки в питанні підтримки ментального здоров'я неодноразово висвітлювався на сторінках газети «20 хвилин Романів» та на сторінці Романівської публічної бібліотеки у мережі Фейсбук.

Цінуймо ментальний добробут кожного, розвиваймо здатність прожити та пережити будь-які обставини, а також мати достатньо сил рухатися вперед.

***Робота КЗ «Центральна публічна бібліотека ім.В.Скुरатівського»
Малинської міської ради
в умовах воєнного стану: розширення функцій, досвід та виклики***

Робота у період воєнного стану змістила акценти у пріоритетності базових функцій наших бібліотек, адже вони цілком закономірно як соціально орієнтовані установи зосередилися на консолідації українського народу на шляху до Перемоги над загарбником, що значно підвищило соціальну роль і позитивно вплинуло на відповідальність перед суспільством загалом. З перших днів російсько-української війни бібліотеки, використовуючи всі накопичені знання за попередні вісім років російської агресії на сході України, допомагають збройним силам України наблизити Перемогу та цивільним вистояти у цій боротьбі.

Домінуючим фактором діяльності бібліотеки як соціального інституту постала всебічна підтримка громадян: від сприяння соціалізації переміщених осіб до розгортання широкої волонтерської діяльності. Бібліотеки довели ділом свою життєздатність і відкритість до співпраці та допомоги. Цьому сприяли зміни у свідомості працівників бібліотек, які працюють креативно та постійно шукають нові форми допомоги своїй країні у важкі часи.

Головними громадянськими та професійними завданнями публічних бібліотек став захист національного інформаційного простору; збір та систематизація свідчень злочинів росіян; інформаційно-комунікаційна та культурно-просвітницька робота (сприяння цифровій грамотності населення); онлайн-підтримка; адаптація бібліотечних послуг до реалій часу; благодійна діяльність; збір коштів для ЗСУ, організація доступу до достовірних джерел інформації; провадження інформаційно-консультативної роботи з питань охорони здоров'я, правових, психологічних, соціальних тощо.

Бібліотеки залишаються простором зустрічей, територією співтворення і психологічного комфорту (бібліотерапія), сприяють розвитку та збереженню традицій. Долаючи серйозні виклики й загрози, бібліотеки навіть у воєнний час

залишаються осередками інтелектуальної свободи та громадянської активності, провідниками національних ідей та європейських цінностей, просторами просвітництва і толерантності, культури, науки і освіти.

У час російсько-української війни найзначніших трансформацій зазнала соціальна функція бібліотек саме через врахування загальнолюдських та національних пріоритетів в умовах нагальної необхідності захисту Української Держави і зміцненні національної ідентичності, збереження духовного та фізичного стану громадян через утворення соціалізуючого середовища.

Наші бібліотеки перебувають у постійній динаміці, шукають та впроваджують нові послуги й форми обслуговування населення громади.

Основні напрями діяльності наших бібліотек в умовах воєнного стану репрезентовані проведеними заходами відповідно до їхньої місії та цільового призначення, як інформаційний, культурний, освітній та дозвіллевий центр.

КЗ «Центральна публічна бібліотека імені Василя Скуратівського» Малинської міської ради – багатофункціональний відкритий простір з комплексним поєднанням книжкового фонду та платформою для самореалізації, безперервного навчання, культурного розвитку, творчої діяльності, комунікації та інновацій для жителів Малинської громади.

Під час повномасштабного вторгнення Росії робота нашої бібліотеки зазнала кардинальних змін. Цей звіт є невеличким узагальненням нашого досвіду, викликів та розширених функцій за останній час.

Війна змусила нас по-новому подивитися на свою роль. В умовах війни бібліотеки взяли на себе нові, життєво важливі функції, перетворившись на справжні центри стійкості та підтримки громади.

1. Центри інформаційної безпеки (інформаційні та освітні послуги)

У період інформаційної війни ми стали надійним джерелом перевіреної інформації. Активно протидіємо дезінформації, допомагаємо людям розрізнати

фейки, надаємо доступ до перевірених джерел новин та проводимо просвітницькі заходи, забезпечуємо доступ до електронних ресурсів.

В ЦПБ створено інформаційну зону «Бібліотека — територія допомоги», де кожен зацікавлений користувач може знайти для себе інформацію з різних напрямків:

- допомога внутрішньо переміщеним особам;
- волонтерські центри та громадські організації Малинської міської територіальної громади;

- робота Центру щодо надання адміністративних послуг;

- Малинська міська територіальна громада в умовах воєнного стану тощо.

Окремо представлено блок інформаційних матеріалів «Допомога й підтримка ветеранів, військовослужбовців та їх родин».

Тож, коли у наших користувачів є потреба дізнатися важливу і корисну для себе інформацію, вони знаходять її у нашій бібліотеці.

Центральна бібліотека та бібліотеки-філії активно працюють у соціальних мережах, поширюючи правдиву інформацію про події в Україні та популяризують свою діяльність.

Аналіз нашої роботи через мультимедійний контент Facebook та блогу, як позитивний приклад діяльності публічних бібліотек в умовах воєнного стану в Україні, репрезентований проведеними заходами відповідно до їхньої місії та цільового призначення, як інформаційний, культурний, освітній та дозвіллевий центр, здійснено та надруковано у статті: Побережна Т. І. «Трансформація діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану». Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2023. № 4. С. 56–62.

Публікація:
Побережна Т. І. Трансформація діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану. *Бібліотекознавство. Інформатика. 2023.* № 4. С. 56–62.

Poberezhna T. (2023). Transformation of The Activities of Public Libraries of Podillya Under the Conditions of Martial State. *Library Science. Record Studies. Informology, 4.* 56–62 [in Ukrainian].

Побережна Тетяна Іванівна,
аспірантка Національного академічного центру
керівних кадрів культури і мистецтв
https://orcid.org/0009-0006-7028-6253
poberezhna19051974@gmail.com

ТРАНСФОРМАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ПОДІЛЛЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Мета роботи – репрезентувати основні напрями діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні. Методологія дослідження полягає у використанні діяльнісного, людиноцентричного та соціокомунікативного підходів, які відображають зміни пріоритетів у функціонуванні бібліотечно-інформаційної сфери в умовах суспільних загроз. Також застосовувалися загальнонаукові (аналізу, описовий і узагальнюючі) та спеціальні (бібліотекознавчі) методи, що дозволило реалізувати поставлену мету. Наукова новизна представленої роботи полягає у розширенні уявлень про роль та значення публічних бібліотек Поділля в життєві громади у складний час російсько-української війни. Розкрито особливості основних напрямів діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні. Актуальність запропонованої теми, полягає в тому, що діяльність у період воєнного стану в Україні змістила акценти у пріоритетності базових функцій бібліотек, адже вони цілком закономірно як соціально орієнтовані установи зосередилися на консолідації українського народу на шляху до Перемоги над ворожим загарбником, що значно підвищило його соціальну роль і позитивно вплинуло на відповідальність перед суспільством загалом. Висновки. Доведено, що сучасні публічні бібліотеки Поділля – це безоплатні загальнодоступні культурно-освітні заклади, що опіраються забезпечують відкритий доступ до власних фондів, інформації та знань для мешканців громади (від дошкільнят до людей похилого віку та осіб з особливими потребами), також є всіма категоріями етнічно-етнічних користувачів, успішно задовольняють вікові, освітні, духовні, інформаційні, освітні, соціалізуючі та інші потреби читачів, намагаються «бути всім для всіх». Пріоритет загальнонародних цінностей у діяльності публічних бібліотек Поділля, які в умовах воєнного стану функціонують у руслі загальноукраїнських тенденцій, поставив на порядок денний нові завдання, що реалізуються через активне запровадження інноваційних форм освіти у зривомієдвієвому середовищі.

Ключові слова: функція бібліотеки, публічні бібліотеки Поділля, інформаційний ресурс, консолідація, інформаційний простір, цифровізація.

Poberezhna Tatyana,
PhD student,
National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts

TRANSFORMATION OF THE ACTIVITIES OF PUBLIC LIBRARIES OF POLYD'S UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

The purpose of the work is to represent the main areas of activity of Podillya public libraries under the conditions of martial law in Ukraine. The research methodology consists in the use of activity-based, human-centered and socio-communication approaches, which reflect changes in priorities in the functioning of the library and information sphere in the conditions of social threats. Also, general scientific (analysis, descriptive and generalization) and special (library) methods were used, which made it possible to realize the set goal. The scientific novelty of the presented work lies in the expansion of ideas about the role and significance of

© Побережна Т. І., 2023

Бібліотеки допомагають користувачам розвивати цифрові навички. Цифрова грамотність – це важливий аспект роботи сучасних бібліотек, який забезпечує рівний доступ до інформації для всіх користувачів, незалежно від їхніх фізичних можливостей.

Оскільки бібліотека є амбасадором платформи «Дія. Цифрова освіта», ми регулярно знайомим відвідувачів з новинками платформи, виходом нових інформаційних роликів з медіаграмотності населення, онлайн послугами, роботі з додатком та сайтом «Дія».

Беремо участь у місячнику цифрової грамотності. Протягом місяця кожного дня публікуємо ролики з платформи «Дія. Цифрова освіта» та залучаємо користувачів до виконання завдань з медіаграмотності та навичок роботи в комп'ютерах та мобільними пристроями. Продовжує ефективно працювати Школа комп'ютерної та мобільної грамотності «Літні студенти». Навчання спрямоване на безбар'єрний доступ населення до інформаційних технологій та навчання користувачів безпечному та ефективному використанню комп'ютерів та мобільних пристроїв. Учасники отримують нові знання про можливості і сучасні функції мобільних пристроїв, набувають

соціальних мереж актуальною інформацією, боротьба з фейками.

Ми повністю солідарні з Л. Кривець, що у час російсько-української війни найважливішим трансформацій зазнала і посила підтримку пошлі власне соціальна функція бібліотек саме через врахування загальнонародних та національних пріоритетів в умовах нагальної необхідності захисту Української Держави і імплементації національної ідентичності, збереження духовного та фізичного стану громадян через утворення соціалізуючого середовища» [5, с. 197].

Основні напрями діяльності публічних бібліотек Поділля в умовах воєнного стану в Україні

репрезентовані проведеннями заходами відповідно бильної місці та шльогого призначення як інформаційний, культурний, освітній та дозвільний центри.

Для ілюстрації правомірності наших тверджень нами використано мультимедійний контент блогу (рис. 1), Facebook (рис. 2) та YouTube-каналу (всього 82 відео) КЗ «Центральна публічна бібліотека імені Василя Скурятського» (далі Малинська ЦПБ ім. В. Скурятського, заснована в 1931 р. як районна бібліотека, сьогодні нараховує 26 бібліотек-філій) Малинської міської ради Житомирської області.

Рис. 1. Клас БібліоМалин КЗ «Центральна публічна бібліотека імені Василя Скурятського»

Рис. 2. Facebook-сторінка КЗ «Центральна публічна бібліотека імені Василя Скурятського»

«Бібліотека – платформа для самореалізації, культурного розвитку, комунікації, безперервного навчання» – це епіграф Facebook-сторінки Малинської ЦПБ ім. В. Скурятського [2], яка в свою чергу поповнюється новими дописами та містить відео з бібліотек-філій. Її тематика засвідчує, що «КЗ «Центральна публічна бібліотека імені Василя Скурятського» Малинської міської ради – багатифункціональний вільний простір з комплексним поданням книжкового фонду та платформою для самореалізації, безперервного навчання, культурного розвитку, творчої діяльності, комунікації та інновацій жителів Малинської громади» [4].

Публікації на Facebook-сторінці для зручності користувачів розміщено за такими тегами: #Про_що_нам_каже_календар; #Книжковий_настрій; #патриотично_поетичний_челендж; #Жовто_блакитне_серце_ніколи_не_здається; #Бібліотечне_діло; #форпост_української_свободи; #штрих_до_портрету; #1_вересня_День_Знань; #Разом_читати_перемаємо; #День_пам'яті_за_холокостем_України_від_забуття_в_боротьбі_за_незалежність; #ніпні_суботні_квантори_читання; #24_серпня_День_Незалежності_України; #23_серпня_День_Державного_Прапора_України; #Полтавський_бібліотек; #21_серпня_День_Поета.

практичних навичок та вмій, що сприятимуть ефективному використанню своїх мобільних пристроїв для розв'язання найрізноманітніших завдань у повсякденному житті та вмінню не піддаватися на фейкові маніпуляції.

Президія та Виконавчий офіс ВГО УБА спільно з партнерами з Програми розвитку ООН в Україні за результатами моніторингу проекту «Здобуття цифрових навичок у бібліотеках – Хабах цифрової освіти» визначили кращі Хаби цифрової освіти у 2024 році.

Серед 20 кращих і наша бібліотека. В подарунок бібліотека отримала планшет для ефективнішої роботи користувачів.

Російські спецслужби для досягнення цілей із дестабілізації ситуації в Україні будь-якими способами використовують для цього українських дітей. Відвідувачі бібліотек дитячого та підліткового віку в зоні особливої уваги бібліотекарів, адже їх залежність від гаджетів тільки зростає. Бібліотеки надають інформаційні ресурси та створюють безпечний простір для дітей та підлітків, де вони можуть отримати підтримку та консультації.

В ЦПБ працює тематична виставка-айстопер «Інформація як зброя», а ще відвідувачам дитячого та підліткового віку бібліотекарі презентували інформаційний буклет «Вербування та протиправні дії». Сьогодні кожен

повинен вміти користуватись інформацією, бути пильним, адже інтернет не лише місце навчання, відпочинку, але й і місце небезпек.

У сучасному цифровому світі бути медіаграмотним — це вже не потреба, а умова виживання. Штучний інтелект створює все переконливіші фейки, а соцмережі затягують в інформаційні бульбашки, де чимало маніпуляцій.

Як навчитися бачити дезінформацію?

Як працюють алгоритми та як вони маніпулюють рішеннями аудиторії?

Чому навіть критично мислячі люди можуть потрапляти у пастки ШІ?

Тому критичне мислення та медіаграмотність – це навички, які потрібно постійно розвивати.

Про «Медіастійкість в епоху штучного інтелекту» говорили на майстер-класі із

медіаграмотності. Потім закріпили знання, взявши участь у вікторині на тему «Правда чи фейк?».

2. Волонтерський центр.

Вже третій рік війни бібліотеки є волонтерськими центрами, приймають переселенців, надають їм інформаційну та практичну допомогу. Наші фахівці підтримують Збройні Сили України, донатять, плетуть сітки, збирають

необхідні речі та продукти, підтримують наших захисників у госпіталях, проводять благодійні заходи.

Традиційно та ефективно проводяться благодійні ярмарки зі збору коштів на потреби ЗСУ. До Дня вишиванки організували ярмарок «Вишиванку одягай – ЗСУ допомагай». До Дня Незалежності України провели патріотичний ярмарок «Сувенір купи — ЗСУ допоможи!». До Дня міста організували і провели благодійний ярмарок «Маленький внесок кожного – велика допомога ЗСУ».

Бібліотекарі громади щорічно проводять благодійні ярмарки зі збору коштів на потреби ЗСУ під час відзначення Всеукраїнського дня бібліотек.

У День Святого Миколая та День Збройних Сил України бібліотекарі ЦПБ ім.В.Скуратівського відвідали військовослужбовців ЗСУ, які перебувають на лікуванні та реабілітації у КНП «Малинська міська лікарня», щоб подякувати за захист та привітати зі святами, передавши фрукти, солодощі та книги. Наші

захисники дякували бібліотекарям за вітання та піклування.

З перших днів війни сільські бібліотекарі стали волонтерами. Світлана Коваленко, бібліотекарка Федорівської бібліотеки-філії організувала волонтерську команду. Починали з допомоги нашим захисникам, які були на території громади. Кому помитись, кому випрати військову форму, напекти дерунів, зварити їжу. З хлопцями стали

рідними, і дотепер спілкуються. Не забувають їх і на передовій, постійно радують їх смаколиками, передають маскувальні сітки.

Організували допомогу шпиталю в м .Харків, де перебувають наші захисники з пораненнями. Простирадла, постіль, шкарпетки, футболки, штани, нижня білизна, засоби гігієни, продукти, солодощі. Діти виготовляли подаруночки, які стали оберегами для воїнів. Вже четвертий рік з вірою у Перемогу триває допомога захисникам.

Дібрівська бібліотека, де бібліотекарем Валентина Мельниченко також активно долучилась до волонтерського руху. Материнські руки дібрівської бібліотекарки та її землячок плетуть сітки та килимки для наших воїнів, вкладаючи тепло та молитви у кожен ниточку Перемоги. Навіть заготовляють яблука для наших воїнів. В селі також є переселенці, які стали читачами бібліотеки. Вони знайшли душевний прихисток в бібліотеці.

Бібліотекарка Луківської б/ф Марина Скуріхіна підтримує наших воїнів, організовуючи в громаді збір коштів, продуктів та інших потрібних речей. А лувівські дітки передають свої малюнки і отримують щире подяку за підтримку.

Людмила Недашківська, бібліотекарка Недашківської бібліотеки-філії, підтримує наших воїнів, організовує благодійні ярмарки. На зібрані кошти, закупляє цвяхи, саморізи, круги, мішки, продукти, все, що необхідно нашим

захисникам. Чоловік Пані Людмили загинув, захищаючи нас і наших дітей. Тож допомога побратимам чоловіка стала щоденною справою для бібліотекарки.

Волонтерство об'єднує мешканців громади, дає їм відчуття причетності до спільної справи та можливість бути корисними. Також у приміщенні ЦПБ працює «Пункт незламності».

3. Осередок психологічної підтримки.

Бібліотеки стають не просто місцем для читання, а й оазисом для душевного спокою та саморозвитку. У час постійного стресу та невизначеності ми відкрили двері для проведення заходів, спрямованих на психологічне розвантаження. Це чудовий спосіб допомогти людям впоратися зі стресом, тривогою та іншими емоційними труднощами, важливий крок до створення більш здорового суспільства.

Наша бібліотека бере участь в проєкті «Бібліотеки як простір психосоціальної підтримки», яка реалізовується ЮНЕСКО спільно з Міністерством культури та стратегічних комунікацій за фінансової підтримки Японії в межах пріоритетного проєкту «Ментальне здоров'я»: бібліотека як простір психосоціальної підтримки» та у співпраці з Координаційним центром з

психічного здоров'я Кабінету Міністрів України у рамках Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?» за ініціативи першої леді України Олени Зеленської.

У рамках проєкту бібліотека отримала корисні та актуальні книги для наших користувачів, які стали чудовим доповненням Простору психологічного розвантаження. Щиро дякуємо UNESCO Ukraine за таку важливу підтримку та поповнення книжкового фонду нашої бібліотеки!

Читання книг з психології – це не просто захопливе дозвілля, а цінний інструмент для самопізнання, особистісного зростання та покращення якості життя. З метою роз'яснення та популяризації ментального здоров'я, в бібліотеці презентованого виставку-адвайзер «Ментальне здоров'я. Що необхідно знати?». Серія книжок з психології «Мій психологічний стан сьогодні» допоможе впорядкувати ментальне здоров'я і дасть відповіді на питання, які турбують. Працює книжкова психологічна абетка ментального здоров'я «Ти як?». Ми запропонували відвідувачам підліткового віку підбірку літератури, яка розкриває психологічний стан молодого людини, дає поради, як вберегти себе від стресу та як зрештою покращити своє ментальне здоров'я, щоб жити повноцінним життям. А також презентували для цієї категорії читачів пам'ятку експрес-інформації «Що таке ментальне здоров'я?».

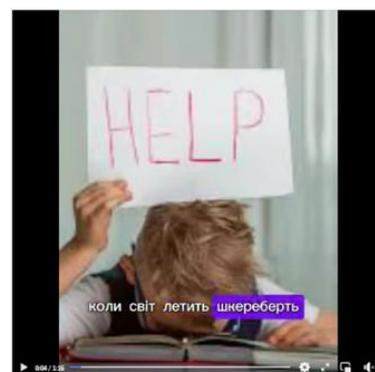

В межах Національного тижня дитячого читання презентували книжкову виставку-інсталяцію «Бібліотерапія, або література як мікстура. Тож блок книжок «Бібліопсихологія», представлених на виставці, розкриває питання психоемоційного впливу літератури на душевний стан підлітків. Ці книги призначені для читання дітьми, для читання разом з дітьми або читання педагогами, батьками, з метою краще зрозуміти дитину та її внутрішній світ.

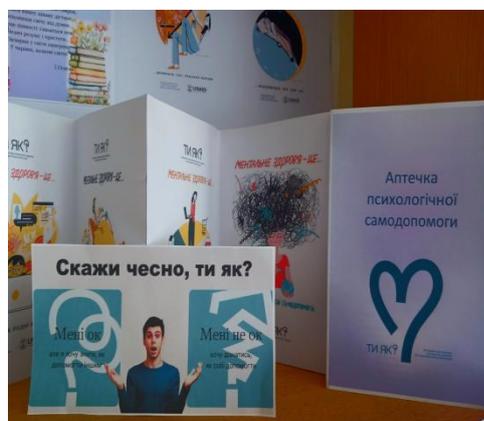

Наші бібліотеки приєдналася до Місяця обізнаності про ментальне здоров'я. ЦПБ запропонувала своїм користувачам для ознайомлення ряд відеоглядів книг, що стосуються ментального здоров'я.

Креативно підготувала книжкову виставку «Віднайди свої сили в книжках»

бібліотекарка Горинської сільської бібліотеки-філії та провела для учасників «Суботніх зустрічей» цікаве, розвивальне психологічне заняття «Настрій мого дня»

Книжкову виставку

«Ментальне здоров'я. Що треба знати?» та психологічну хвилинку «Мій настрій» підготували у Федорівській б/ф.

У ЦПБ відкрито Простір для психоемоційного розвантаження, організований у межах Проєкту «Ментальне здоров'я: бібліотеки як простір

психосоціальної підтримки» у рамках Всеукраїнської програми ментального здоров'я «Ти як?».

Простір для психологічного розвантаження – це затишний куточок для усіх, хто потребує психологічної

допомоги чи просто шукає спокою, тиші, відновлення сил, чи підтримки у звичайній приватній розмові. Він організований з метою гармонізації

психоемоційного

стану користувачів

бібліотеки та усіх

жителів громади,

зняття тривоги та

перевтоми. Цей

Простір для усіх –

дорослих і дітей.

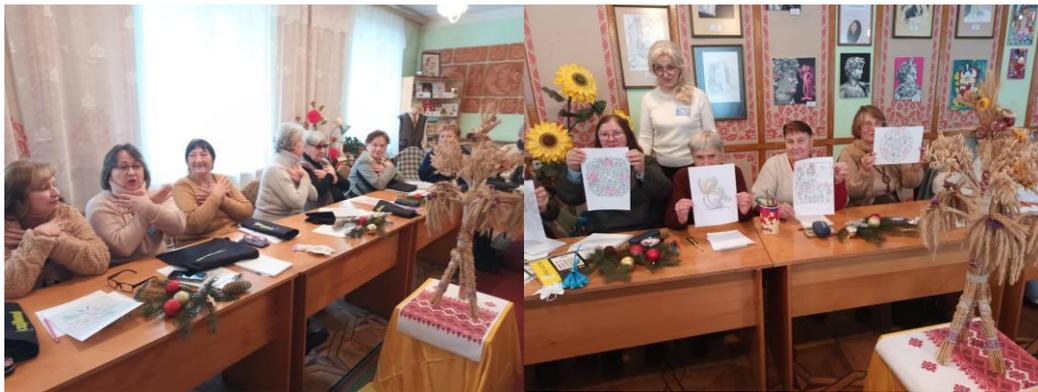
Одне з засідань бібліотечного розмовного клубу «Говоримо українською», серед учасників якого багато ВПО, було присвячене темі покращення ментального здоров'я. Тренінг «Як забезпечити емоційну стійкість та підтримати ментальне здоров'я» провела психологиня центру зайнятості Ганна Кучинська. На тренінгу учасники з'ясували важливість психологічного здоров'я, техніки регуляції та аналіз причин стресу. Практична частина тренінгу, в основі якої стала модель стресоподолання «BASIC Ph», включала інтерактивні завдання та вправи.

В ЦПБ в рамках проекту проводились розвантажувальні заходи для матерів та дружин військовослужбовців. На тренінгу вони заповнювали щоденники настрою, знайомилися з вправами, які допомагають побороти

депресію, займалися медитацією, виконували розслаблюючі вправи на дихання за практикою Mindfulness.

Як відновлювати психіку під час війни нашим користувачам допомагала розбиратися на тренінгу психолог Центру здоров'я «Пролісок» Маріанна Макарчук.

Ми дякуємо медичному центру «Пролісок+», його керівниці Лесі Черниш, мультидисциплінарній реабілітаційній команді за тісну співпрацю та допомогу в проведенні заходів на користь громади.

«Смак життя, приправлений спеціями», - захід на основі книги Андрія Гудими «69 спецій для Серця», подарув учасникам приємні емоції, приправлені смаком радості, надії та гарного настрою, доповнені ароматерапією.

До Всесвітнього дня здоров'я у Гранітненській бібліотеці-філії провели ряд заходів, оформили книжкову виставку «7 квітня – Всесвітній день здоров'я», на якій до уваги користувачів бібліотеки представили книги та буклети, які стосуються гігієни, фізичної

культури, згубного впливу шкідливих звичок та безпеки життєдіяльності людини.

Під час бібліографічного огляду «Здоров'я в твоїх руках» з юними користувачами бібліотеки обговорили шкідливі звички та прийшли до висновку, що здоровий спосіб життя – це запорука успіху.

Під час інформаційної години «Ментальне здоров'я під час війни» послушали, як зберегти психічне здоров'я та оптимізм під час війни. На закінчення переглянули з дітками «Поради для здоров'я», що давали «Пес Бровко та Мурчик-кіт».

В рамках популяризації ментального здоров'я бібліотеки провели ряд заходів:

- Поради для збереження ментального здоров'я «Бережімо ресурси нервової системи» Слобідська б/ф,
- Тематична година «Молодь та ментальне здоров'я: внутрішня точка опори», практичні заняття «Коло підтримки – вправи на подолання стресу» Федорівська б/ф,
- Книжкова виставка «Книги, які рятують», бібліоурок «Життя – найбільший скарб», майстерка виготовлення книжечки-пам'ятки «Помічник у стресових ситуаціях» Пиріжківська б/ф,
- Поради про збереження ментального здоров'я «Доки здоров'я служить, то людина не тужить» Кавсерівська б/ф,
- Арт-терапія «Перетворимо біль війни на творчість» Горинська б/ф,
- Психологічні хвилинки «Ти як? Розвантаження психологічних емоцій у ігровій формі: «Струшуємо зайве», «Кулачки – силачі», «Знімаємося з «гачка», «Заземлюємося» Недашківська б/ф та багато ін.

Ми дбаємо і про психологічний стан своїх працівників. Для бібліотекарів провели тренінг «Підтримка психологічного здоров'я бібліотекарів на робочому місці».

Ми підтримуємо своїх колег-бібліотекарів, переселенців з Херсонської та Донецької областей, які працюють у наших бібліотеках: Людмила Бурейко та Ольга Супруненко.

4. Культурно-патріотичний простір.

В умовах воєнного стану бібліотеки посилили роботу з популяризації української історії, культури мови, традицій. Наші патріотичні та краєзнавчі заходи, виставки та зустрічі стали потужним інструментом для зміцнення національної ідентичності та патріотичного духу. Найбільшою зброєю для бібліотек залишається книга, яку ми використовуємо в боротьбі за майбутнє України.

В ЦПБ провели соціологічне дослідження з вивчення інтересів читання молоді до і після 24 лютого 2022 року. Адже читацька культура – це складова частина загальної культури особистості. В анкеті, яку ми запропонували своїм молодим користувачам «Трансформація читацьких інтересів молоді в сучасних умовах», взяло участь 20 респондентів. 100% учасників дослідження читають тільки українською мовою вітчизняних та зарубіжних авторів. Більшість з опитаних читають щодня або декілька разів на тиждень, використовуючи при цьому як паперові, так і електронні видання. Молодь користується, в першу чергу, бібліотекою (бо можна книгу взяти і почитати безкоштовно) і також звертається до інтернет-магазинів, електронних книг.

Щодо читацьких вподобань, то молодь, в переважній більшості, читає твори сучасних молодих українських та зарубіжних авторів: романи, детективи, а також, великий відсоток, психологічну літературу. 80% скаржились на те, що війна відбила їм бажання читати або зрідка відкривали книжку. І це тривало півроку-рік. Згодом звичка читати повернулась (в когось частково), смаки майже не змінились. Адже читання під час війни (як засвідчують 98% опитаних) – це пошук відповідей на важливі питання, збереження психічного здоров'я, воно прокачує та зрештою це нагадування, що життя триває. Єдине, що змінилося, що кожен, хто читає літературу про війну (91 %) регулярно, чи час від часу, незалежно від жанру та форми, відчуває велику тривогу. Тривогу за долю України, за майбутнє своє і своєї родини.

Працюючи у цей непростий, військовий час, працівники бібліотеки популяризують кращі зразки вітчизняної літератури, творів тих, хто воює і хто бачив війну.

Продовжують популяризувати книги в літературних онлайн-рубриках «Книга з високої полиці», «Разом читаємо – перемагаємо», виходить інформаційний навігатор «Що почитати під час війни».

Бібліотеки долучилася до формування колекції краєзнавчих матеріалів «Військова хроніка» у період російсько-української війни.

У рамках Національного тижня читання поезії сільські бібліотекарі громади взяли участь у відкритому мікрофоні «Голос українського війська. Автори у пікселі».

Поезія не романтизує війну, а документує її у найестетичніший спосіб, який залишиться у вічності для нащадків. Про російсько-українську війну вже написано більше тисячі книжок, сотні з них — збірки віршів. Особливе місце займає поезія військових, адже вони безпосередньо беруть у ній участь. Це такі вірші-свідки.

Учасники розмовного клубу «Говоримо українською» взяли активну участь у презентації поетичного альбому «З українським словом до Перемоги».

Кожен з присутніх мав гарну нагоду почути багато чудової поезії: слухали, читали, знайомилися, а можливо, і відкривали для себе нові імена. Звучала поезія поетів-класиків, поетів-краєзнавців, сучасних українських поетів та тих, хто стали на захист нашої Батьківщини.

У Гранітненській селищній бібліотеці-філії провели поетичну годину «У слові єднаємося, перемагаємо, живемо».

Зустріч була присвячена пам'яті загиблого поета-односельчанина О.Влодарського. Багато теплих слів було сказано про Олексія, як про людину, воїна та поета. Учасники читали поезію із збірки «Дитя Христа», підкреслюючи, що вірші стають способом знайти слова для пережитого, відчувати підтримку і взаєморозуміння, зафіксувати чужий досвід і знайти відгук на свій.

У переддень державного свята Дня Єднання в ЦПБ ім. В. Скуратівського пройшов поетично-патріотичний хроноскоп «Моя країна... Мені болить...», в рамках якого відбулася презентація двотомного щоденника поезії Галини Студінської «Все буде Україна!». Під час поетичної презентації Галина Яківна поділилася своїми особистими враженнями та переживаннями на фоні сучасних подій, які вона зуміла передати на папері, читала власні вірші. Представили поетичне читання і наші працівники-бібліотекарі. Художник-ілюстратор Іван Башинський підсилив емоційний задум авторки та був гостем презентації. А музичний супровід викладачки школи мистецтв Анни Солоненко надав йому ще більшого патріотичного піднесення. Цей щоденник для нас, наших дітей та внуків, для тих, хто житиме після нас у вільній і могутній Україні.

У рамках проекту «Горизонти творчості» відбувся відео-репортаж «Із військового блокноту». Своїми поетичними думками, написаними під час війни, поділилися місцеві поети В. Михайленко, В. Канюка, О. Гура, Г. Ленок, Н. Ефименко, Л. Морар.

Через відеоміст приєдналися херсонські поети А. Кичинський та В. Килик.

У нашій бібліотеці відбулася неординарна подія: презентація книги нашого колеги, бібліографа ЦПБ, нашого Героя, воїна ЗСУ, який віддав своє молоде життя за вільну Україну, Володимира Петренка «Якого кольору дощ...».

Ця книга – більше, ніж слова. Це збережена пам'ять. Володіне слово прозвучало у споминах та інтерв'ю, у поезії і прозі. Йому були присвячені слова вдячності від тих, з ким він жив і працював. Йому не судилося через війну стати знаним поетом, письменником, журналістом. Але він встиг стати порядною людиною. Кожен це зможе вкотре відчутти, прочитавши його книгу.

В пам'ять трагічної дати 24. 02. 2022 в бібліотеках громади відбувся цикл заходів «В моїй країні війна».

Працівники ЦПБ ім. В. Скуратівського презентували для відвідувачів книга-фото репортаж «Три роки незламності», де зібрали документальні, художні видання, фотодокументи як загального, так і місцевого значення, які засвідчують цей ганебний військовий злочин ХХІ століття.

4 червня – День вшанування пам'яті дітей, які загинули внаслідок російської збройної агресії. До цього дня в ЦПБ було оформлено виставку-реквієм «Діти: безневинні жертви війни». Працівники бібліотеки та відвідувачі хвилиною мовчання вшанували пам'ять загиблих дітей. Адже Малинщина теж втратила своїх маленьких громадян у цій війні. Пам'ятаймо про них. До цієї трагічної дати у всіх бібліотеках-філіях пройшли тематичні заходи:

«Дитинство, обірване війною» Горинська б/ф,
«Діти, які ніколи...» Гранітненська б/ф , «Їх
вбила росія» Малинівська
б/ф, «Вони поміж нас
живі» Недашківська б/ф
та ін.

Розмовний клуб
«Говоримо українською»
вже третій рік працює в
нашій бібліотеці.
Важливою метою клубу є
формування розуміння

того, що українська мова – наш генетичний код, без якого не може існувати ні народ, ні Україна як держава. У нашому клубі гарна можливість спілкуватися українською, поповнювати свій словниковий запас, знайомитися з історією та культурою українського народу та нашого поліського краю, обговорювати літературні твори, вправлятися в мовних іграх та розважатися українською з новими друзями.

На засіданнях розмовного клубу присутні внутрішньо переміщені особи з Херсонської, Харківської, Донецької, Луганської областей, які знайшли прихисток у нашому місті та малинчани, які хочуть поглибити свої знання української мови. У формі невимушеного спілкування на цікаві для учасників теми, учасники долали мовний бар'єр та намагались перейти на українську.

Не дивлячись на складні життєві обставини, ми, українці, об'єднуємося, допомагаємо, підтримуємо один одного. Атмосфера зустрічей складається напрочуд комфортна, щира і по-домашньому затишна. Такі зустрічі – це одна зі сходинок до взаєморозуміння та мовного єднання.

Мовний клуб виконує не лише лінгвістичну, а й низку соціокультурних функцій: рекреаційну, культурно-дозвілєву, комунікативну, пізнавальну, виховну і багато інших. Люди перезнайомились, потоваришували між собою, більшість почали розкриватись з неочікуваного боку.

Сьогодні найважливішими завданням розмовного клубу при бібліотеці стає подолання мовного бар'єру, подолання наслідків довготривалої русифікації українського народу, посилення патріотичних почуттів і впевненості в досягненні Перемоги над агресором.

«Літні жанрові суботні читання» - це дуже успішний проект, який полюбився жителям міста і триває вже третій рік. Мета проекту: створити середовище, де кожен матиме рівний доступ до інформації, знань та культурних цінностей. Проведення заходів просто неба є більш доступними та дозволяють залучити ширше коло читачів.

Використовуючи різні форми популяризації книги, в тому числі інноваційні, презентували кращі літературні зразки українських та зарубіжних письменників. Наші локації привертають увагу відвідувачів різноманітним гарним та цікавим книгам. У цей непростий час, який переживає кожен українець,

ми намагалися за допомогою книги подарувати кожному відвідувачу гарний настрій, налаштувати на відпочинок.

В рамках проекту пропонувалися тематичні книжкові виставки: «Український історичний роман-ювіляр», «Бібліодрайв: модне читання», «Літературне читання для серця і розуму», «Магія читацького захоплення», «Бібліотуризм: мандруємо з героями книг», «Чарівний світ фентезі», «Історія України в романах», «Молодіжний бібліомікс», «Бібліотерапія: Лікування читанням», «Історію пишуть письменники», «Книга в кадрі», «Читання – це модно і сучасно» тощо. А цикл мистецьких виставок «Це – моя Україна» знайомить наших користувачів з культурними та історичними пам'ятками, з літературою про видатних художників та кіномитців, співаків та музикантів, спортсменів, які прославили Україну на весь світ.

Для наших маленьких відвідувачів працюють окремі літературні локації: виставка-галявинка «Читай, як я, читай зі мною, читай краще мене», виставка-ілюстрація «Книжкові ілюстрації в запитаннях і відповідях», виставка-казка «Подорож до країни дитинства», літературний колаж «Пізнай літературного героя» та ін. А ще можна показати свою ерудицію на краще знання української та світової літератури, поскладати літературні пазли чи розгадати кросворд.

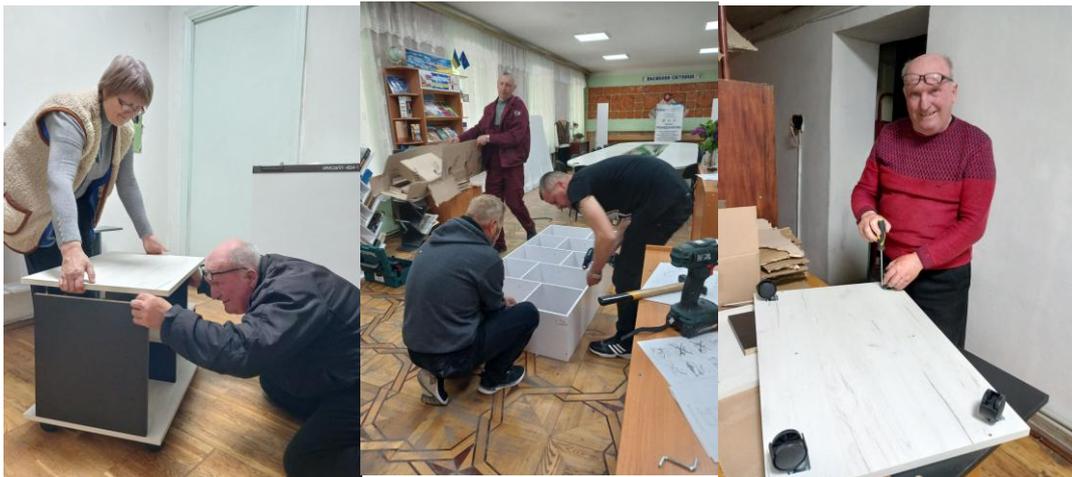
Велику емоційну насолоду отримують наші читачі від виставок-настроїв. Восени ми поринаємо у світ, де чай здається ароматнішим та смачнішим, ковдра – теплішою, книги – цікавішими... То ж для своїх користувачів презентували виставку «Затишні читання для вашого настрою». Зимова виставка мала назву «Зимові заручини з книгою», а весняна «Весна – т у

розквіті, а книги – у тренді». Літня виставка запрошує у «Лавандову подорож світом».

З березня 2025 року Центральна публічна бібліотека ім. Василя Скуратівського почала працювати у рамках нового проекту. Ми реалізуємо два паралельні проекти «Громадський Хаб» та «Пам'ять жива». Проект реалізується у співпраці між нашою бібліотекою та ГО «Мобільна майстерня майбутнього» при фінансуванні EVZ Foundation у межах великої програми з реінтеграції культурних інституцій #YeMistechko. Ми поставили собі за мету перетворити бібліотеку на сучасний простір, **Громадський ХАБ**, що виконуватиме функцію «Третього місця» – місця для спілкування, обміну думками та співпраці, окрім дому та роботи для мешканців громади будь-якого віку, соціального статусу та з будь-якими потребами.

Завдяки гранту ми оновили інтер'єр та меблі, організували зонування простору з урахуванням різних потреб користувачів. Поповнили бібліотеку сучасним обладнанням: ноутбук, принтер, телевізор, відеокамера, мікрофон, акустична колонка, розширили зону доступу Wi-Fi; оновили книжковий фонд. А для маленьких відвідувачів організували дитячий куточок з книжками та іграшками і придбали для них пухнастих друзів Тедді та Лілі, яких оболюблює малеча. Оновили Простір психологічного розвантаження, який став ще більш комфортним. Тепер під час заходів ми маємо можливість пригощати своїх користувачів чаєм, кавою та печивом з красивого посуду. Завжди присутня свіжа вода в кулері.

Але на ремонт приміщення коштів не було. Тож ми з ентузіазмом взяли в руки пензлі, валики, шпателі та клей. Ми фарбуємо стіни, клеїмо шпалери, створюючи оновлений, світлий і затишний простір. Це не просто ремонт. Це наш внесок у майбутнє. Ми вкладаємо в кожен пофарбовану стіну та кожен відрізаний шматок шпалер свою любов, турботу про читачів та віру в те, що бібліотека завжди має бути місцем, куди хочеться повертатися.

Створення Громадського ХАБу розширило наші можливості, збільшило кількість користувачів бібліотеки різного віку: від малесеньких діток до людей поважного віку.

В нас діє бібліотечна програма «Від 2 до 6». Програма «Від 2 до 6» – це програма для роботи з наймолодшими читачами, з дітками, які ще не вміють читати. Вона спрямована на популяризацію читання, розвиток мовлення, логіки, уяви та прищеплення любові до книги. Така програма включає різноманітні заходи, як-от читання казок, розвивальні ігри, майстер-класи, які дуже любляє малеча.

Вже стали традиційними дитячі свята та зустрічі з читачами молодших класів. Серед яких: книжкова подорож «Мандруючи книжковими світами», свято книги «Книга. Канікули. Сумувати ніколи», імідж читання «Чарівний світ дитячої книги», майстер-клас «Малюємо писанку Миру», «Наш Герой – пес Патрон» та інші цікаві заходи.

Активно працюємо з нашими юними відвідувачами. Для молоді корисними й цікавими є наші книжкові виставки «На хвилі читацьких захоплень», «Тут починається твоя кар'єра», «Українське слово для всіх і кожного», «Читай, і світ стане твоїм». Щотижня виходить молодіжна літературна онлайн-рубрика «Разом читаємо — перемагаємо», де презентуються кращі зразки української та зарубіжної літератури.

Ми проводимо соціологічні опитування, пропонуємо їм цікаві заходи, серед яких: «Книготерапія: Читаємо, щоб стати сильнішими», захід, присвячений книгам, що допомагають підліткам впоратися зі стресом, знайти

відповіді на важливі життєві питання. «Book-flix: Забігай на книжковий серіал», захід, де підлітки обговорюють книжкові серії, діляться враженнями від персонажів і сюжетів. «Арт-простір: Малюй, твори, читай», це творчі майстер-класи, де підлітки малюють персонажів з книжок чи інсценують уривки з книжок та інші цікаві заходи.

Започаткували цикл родинних зустрічей «Родина читає – Україна перемагає». Учасниками зустрічей у більшості є родини, чії батьки на фронті. Ми робимо все для того, щоб у нашій бібліотеці вони відчували тепло і турботу. Разом у родинному колі говоримо про улюблені книжки, демонструємо ерудицію в конкурсах, загадках, малюнках... Відзначаємо самого активного читача чи маленького художника. А ще – зустрічі з веселими казковими героями, запальні руханки та смаколики і т.д.

Наша бібліотека, завдяки своїй доступності, комфорту, різноманітності та безкоштовності, стає ідеальним «Третім місцем» для багатьох людей.

«Пам'ять жива» - це гуманітарна частина нашого проекту і присвячена вона роботі з жителями нашої громади, які постраждали від націонал-соціалістського терору. Ми взяли турботу над 120 жителями нашої громади, які народилися до 1943 року (року звільнення Малинщини від фашистів).

Ми роздаємо (інколи розвозимо) гуманітарні набори (їжа, гігієна, ліки) тим, хто раніше був читачем бібліотеки, а нині має змогу стати «Живою книгою» - розказати про своє дитинство, юність, молодість, бо народилися або провели своє дитинство в буремні роки німецької окупації міста (1941-12.11.1943). Зрозуміло, що перед тим, як роздавати набори, всі речі з набору треба перенести у склад, скласти, розсортувати та зібрати у набір. Ця робота йде щомісяця постійно і має вписуватися не лише в робочий час, а й у вихідні.

Роздаючи гуманітарну допомогу жертвам націонал-соціалізму, ми знайомимося з жителями громади різного віку, способу життя та захоплень. Ви тільки подумайте, людина у свої 83 малює, вишиває різними техніками. Її будинок просто художня галерея митця! Нам так захотілося, щоб її твори побачили жителі громади і ми організували виставку робіт у нашій бібліотеці. Тож в АРТгалереї ми організували персональну виставку робіт «Чарівний світ мого мистецтва» Горохової Генрієтти Василівни, мешканки міста Малин, учасниці проєкту «Пам'ять жива».

А учасник проєкту Броніслав Ободзинський подарував нам книги з власної бібліотеки.

Наші фахівці організували зустрічі для онлайн інтерв'ю з представницею фонду EVZ Foundation пані Ірен з Німеччини для створення підкасту з переселенкою з Донеччини, пані Олександрою, яка з 2022 року є жителькою Малина.

Ми щиро вітаємо учасників проекту зі святами. Особливим моментом стало привітання з Днем народження Раїси Іванівни Грищенко з її 85-річчям. Раїса Іванівна терапевт, ендокринолог, в минулому – завідувачка фізіотерапевтичного відділення лікарні. Щирі побажання, теплі слова і квіти стали маленькою подякою за її життєвий шлях, силу духу та доброту серця.

«Теплі зустрічі», які гріють серце».

У рамках грантового проекту «Пам'ять жива» ми започаткували цикл «Теплих зустрічей» з дітьми Другої світової війни. Починаючи підготовку до проведення цих заходів, ми дуже хвилювалися і навіть мали сумнів в успішності задуму. Як же ми помилялися. Як цим людям не вистачає спілкування, уваги, турботи. Вони з задоволенням відвідували бібліотеку. Щиро ділилися своїми життєвими історіями — спогадами про дитинство, яке припало на важкі післявоєнні роки, про біль втрат і силу, що допомогла вижити та йти далі. Це були розповіді, сповнені щемою та мудрості, вдячності бібліотекарям за увагу, турботу та підтримку.

Такі зустрічі — це місток між поколіннями, який нагадує, що пам'ять про минуле допомагає нам цінувати сьогодення та берегти мир.

Ці заходи вже стали традиційними і черговим підтвердженням того, що бібліотека – це не просто будівля, а живий організм, який плекає пам'ять, підтримує дух та єднає серця жителів громади.

Натхненні такими зустрічами, ми впровадили в бібліотеці новий для нас формат заходів. «Жива книга в бібліотеці» - це заходи, де замість друкованих видань «книгами» виступають люди. Своїми унікальними життєвими історіями та спогадами ділилися учасники проекту «Пам'ять жива». Кожен із них пройшов свій неповторний шлях, сповнений випробувань, перемог, радощів і труднощів. Ці люди – живі свідки епох, носії безцінного досвіду та мудрості. Їхні розповіді про власну життєву дорогу стали не просто спогадами, а справжніми уроками історії та стійкості, що передаються з вуст в уста.

Учасники зустрічі щиро дякували за можливість поділитися своїми історіями та підкреслили важливість таких заходів. Адже саме тут, у бібліотеці, у цьому «Третньому місці», де панує довіра та розуміння, пам'ять оживає, а минуле стає зрозумілішим і ближчим для нинішніх поколінь. Такі зустрічі не лише зберігають індивідуальні історії, а й зміцнюють зв'язки всередині громади, даруючи відчуття єдності та спільної спадщини.

Діти війни... Сьогодні їх мільйони по всій Україні.

Зустріч дітей війни двох поколінь «Роки – багатство, мудрість, сила». Сьогоднішні діти війни, а це десятикласники ліцею №1 ім. Н.Сосніної,

знайомилися з відвертими спогадами дітей 40-х років: що вони переживали, як зростали в розрусі і злиднях, надіючись на краще післявоєнне життя.

Прошло більше як півстоліття і страшна війна розв'язана росією наздогнала наших дітей. Сирени, страх, евакуація...

Все це переживали і переживають наші діти. Бо і напередодні нашого заходу звучали звуки сирени. Діти поділилися спогадами про свою евакуацію, своє перебування на Заході України, в країнах Європи.

У мільйонів українських дітей знову вкрадено і розтопано дитинство...

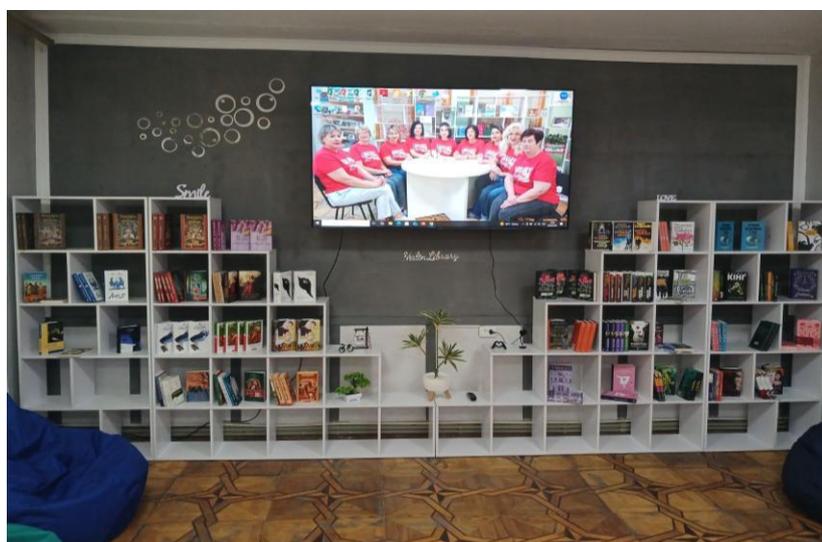
На завершення зустрічі ми подякували старшому поколінню, що завітали до нас, витягли зі скарбнички життя непрості спогади, ділилися ними, а молодшим друзям побажали берегти та примножувати пам'ять поколінь, дбати в майбутньому про розбудову нашої держави.

Наша бібліотека стала важливим та актуальним Третім місцем, для людей з кількох ключових причин: безпечний та інклюзивний простір, доступ до інформації та ресурсів, можливість для спілкування та соціалізації, атмосфера розуміння та турботи, психологічне розвантаження та ментальне здоров'я, культурний та освітній розвиток, інтеграція в життя громади. В бібліотеці створена атмосфера толерантності, поваги та взаєморозуміння, де кожен може відчувати себе комфортно та безпечно.

Трансформація роботи бібліотеки відповідно до соціокультурних змін спричинила зміну самої структури бібліотечного простору, інтер'єру приміщення та її дизайну. Користувачі бібліотеки стали більш вимогливими й

хочуть бачити не лише нові надходження: книги, періодичні видання, якісне технічне забезпечення, сучасне обладнання, але й комфортний, відкритий інформаційний простір, у якому зручно перебувати чи проводити дозвілля.

Ось невеличкий результат нашої праці (ще трохи незакінчений), в який ми від усього серця вклали свої ідеї і працю.

Найбільшим викликом для нас, як і для всієї країни, стала безпека. Ми були змушені адаптувати свою роботу до постійних повітряних тривог, забезпечуючи безпеку для наших відвідувачів та збереження бібліотечних фондів. Не менш важливим викликом було емоційне та професійне вигорання колективу, адже до звичних обов'язків додалося багато нових, емоційно виснажливих завдань.

Попри всі труднощі, наш досвід є надзвичайно цінним і свідчить, що бібліотека має велику силу. Ми побачили, що бібліотека є життєво важливим центром громади, який здатен швидко адаптуватися до викликів. Наша

бібліотека стала Третім місцем, простором, де люди отримують підтримку, розвивають свої таланти та долучаються до культурного життя громади.

Наш головний досвід — це усвідомлення того, що бібліотека є серцем громади, що плекає пам'ять, підтримує дух і єднає людей у найскладніші часи, допомагаючи пережити важкі часи та наближаючи Перемогу України.

Професійна адаптація працівників до роботи у сучасних умовах

Війна стала випробуванням для бібліотекарів громади, які переформатували свою роботу за умов воєнного часу. Війна ламає плани, але ми незламні.

Для професійної адаптації до роботи у сучасних умовах з бібліотекарями продовжували проводити наступні заходи:

- Семінари бібліотечних працівників «Бібліотечна діяльність з огляду на реалії часу», «Бібліотека – територія допомоги та безпеки», «Роль бібліотек у фокусі збереження ментального здоров'я громадян»;
- Тренінг «Профілактика емоційного вигорання для бібліотечних працівників»;
- Презентація «Інформаційна війна: фейки як інструмент впливу під час війни»;
- Майстер-клас «Медіастійкість: безпека в епоху штучного інтелекту»;
- Методичні поради до часу: «Бібліотерапія. Книга у подоланні стресових ситуацій сьогодення», «Роль бібліотек у фокусі збереження ментального здоров'я громадян», «Аптечка психологічної самодопомоги»;
- Методичні рекомендації «З питань створення безбар'єрного простору в публічній бібліотеці», «Читання та здоров'я: бібліотека як простір для фізичного та психічного благополуччя», «Реалізація соціальних проєктів, як спосіб досягнення фізичної, інформаційної та цифрової безбар'єрності»;
- Інтерактивна гра «Скажи чесно, ти як?»;

- Тестування на добре самопочуття, тривожність, Шкала стресу, де бібліотекарі оцінюють свій емоційний стан.
- Практичні вправи на основі «Аптечки психологічної самопомоги», запропонованої Всеукраїнською програмою ментального здоров'я «Тисяч як?».

Наша бібліотека – це безоплатний загальнодоступний культурно-освітній заклад, що оперативно забезпечує відкритий доступ до власних фондів, інформації та знань для мешканців громади (від дошкільнят до людей похилого віку, осіб з особливими потребами) та всіх категорій віддалених користувачів, успішно задовольняє виховні, дозвілєві, духовні, інформаційні, освітні, соціалізуючі та інші потреби читачів, намагається «бути всім для всіх». Пріоритет загальнолюдських цінностей у діяльності бібліотеки, яка в умовах воєнного стану функціонує у руслі загальноукраїнських тенденцій, поставив на порядок денний нові завдання, що реалізуються через запровадження інноваційних форм роботи. Тобто людиноцентричність сьогодні є базовим принципом організації діяльності нашої бібліотеки, як соціального інституту, зорієнтованого на безпеку і здоров'я всіх категорій користувачів, який продовжує успішно прогресувати, як оберіг національної культури, як дієвий освітній заклад, що продуктивно сприяє всебічному саморозвитку і самоосвіті громадян та ефективно функціонувати, як інформаційний центр у надскладний час.